

Monumentnummer: 0402

Status: Gemeentelijk monument

Inschrijving register: 30 augustus 2022

Kadaster deel/nr: 843

Woonplaats		Gemeente		Provincie
Den Oever		Hollands Kroon		Noord-Holland
Straat	Nr.	Toev.	Postcode	Woonplaats
Akkerweg	7		1779 GJ	Den Oever
Kadastrale gemeente		Sectie	Grondperceel	
WRG01		G	843	

Omschrijving gemeentelijk monument

Inleiding

Akkerweg 7 is een Wieringerboerderij met dubbel vierkant en is in 1978 nieuw gebouwd op de locatie van een historische stolpboerderij met dubbel vierkant.

Het type Wieringerboerderij ontstond in de 17e eeuw op Wieringen en was afgestemd op een gemengd boerenbedrijf met schapenteelt. Deze boerderijvorm is net als de Noord-Hollandse stolpboerderij onderdeel van de Noordelijke huisgroep. Anders dan bij de stolpboerderij waar de woon- en bedrijfsgedeelten onder het piramidevormige dak liggen, ligt bij de Wieringerboerderij het woongedeelte en soms een deel van de stal in het langgerekte voorhuis. Andere kenmerken van de Wieringerboerderij zijn het hoger opgetrokken achtergedeelte van de schuur die is betimmerd met zwart geteerde houten planken (het schuurschot) en de gemetselde schoorsteen aan de buitenzijde bij de dars. Bij de bouw van de Wieringerboerderij werd rekening gehouden met de windrichting; de lange woongevel werd vaak op het zuidwesten gepositioneerd en de hoge achtergevel was vaak van het westen afgewend waardoor de wind er minder vat op had. De Wieringerboerderij komt op het gehele voormalige eiland van Wieringen voor en daarbuiten wordt hij nauwelijks aangetroffen. Akkerweg 7 is gelegen in Oosterland, een klein gehucht in het noordoosten van het voormalige eiland Wieringen in het noorden van de gemeente Hollands Kroon. Wieringen is ontstaan door de opstuwing van keileem tijdens de voorlaatste ijstijd. Dit keileem is daarna afgedekt met zandgronden. Dit zorgde ervoor dat het veen, dat aan het begin van de jaartelling het voormalige eiland omringde, op het hooggelegen deel van Wieringen geen kans had. De kern van het eiland bestaat uit een zuidwest-noordoost georiënteerde keileemrug met ten zuiden daarvan de kogen en het laagland. De kogen werden tegen de zee beschermd door wierdijken, dijken die bestaan uit zeegras. Rond de tiende eeuw ontstonden op de hooggelegen gronden nederzettingen. Den Oever daarentegen is een tijd lang half wad en open water geweest. De oever, die oorspronkelijk bij Oosterland lag, verschoof geleidelijk in de loop van de 14e en 15e eeuw en zo konden kleine kernen ontstaan zoals Vatrop, Oosterland en Den Oever. In 1927 kwam de aanleg van de Amsteldiepdijk gereed. De Amsteldiepdijk ligt tussen Van Ewijcksluis en Wieringen en sluit een deel van het Amsteldiep en het Ulkediep af. Met de aanleg van de Amsteldiepdijk kreeg Wieringen een directe verbinding met het vasteland van Noord-Holland en was niet langer een eiland.

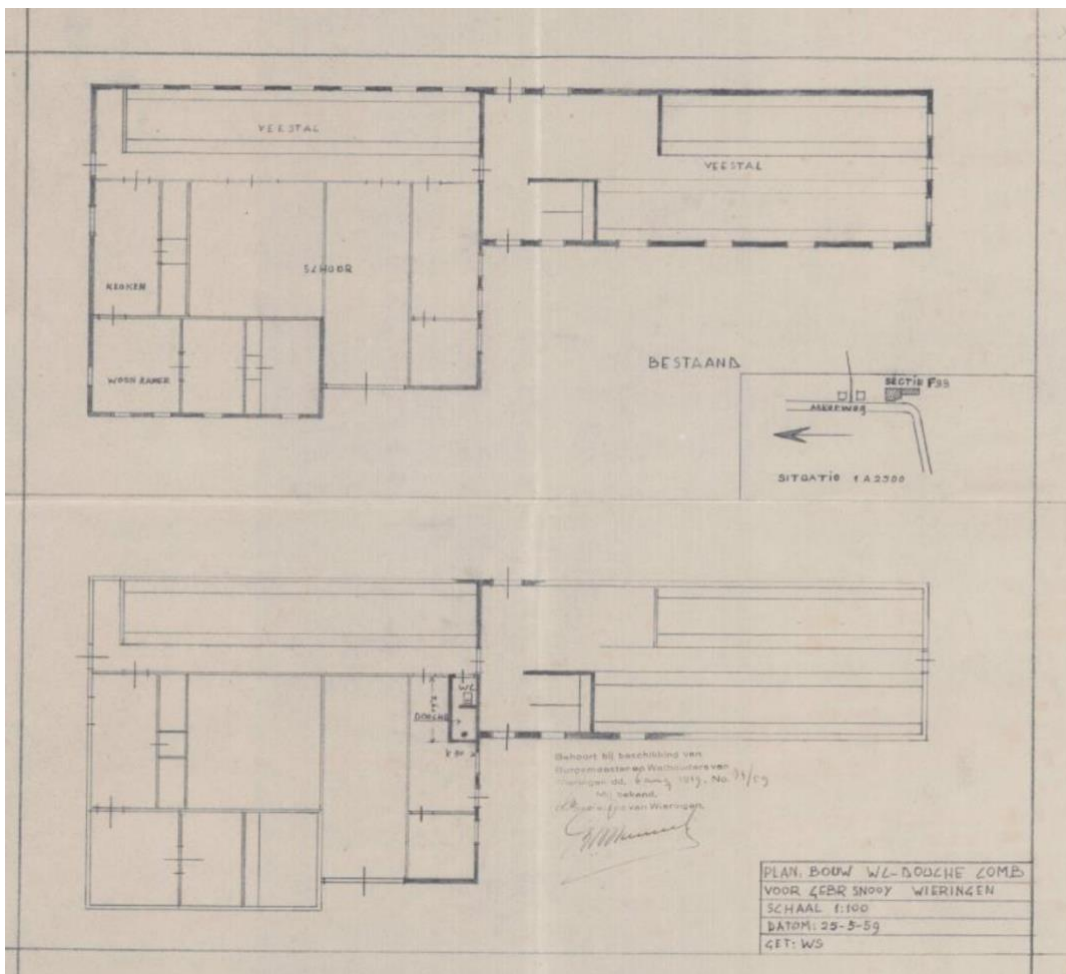

Historische foto Akkerweg 7. Datum 1941. Er stond toen nog een stolpboerderij van het West-Friese type met de darsdeuren aan de voorzijde en een dubbel vierkant.

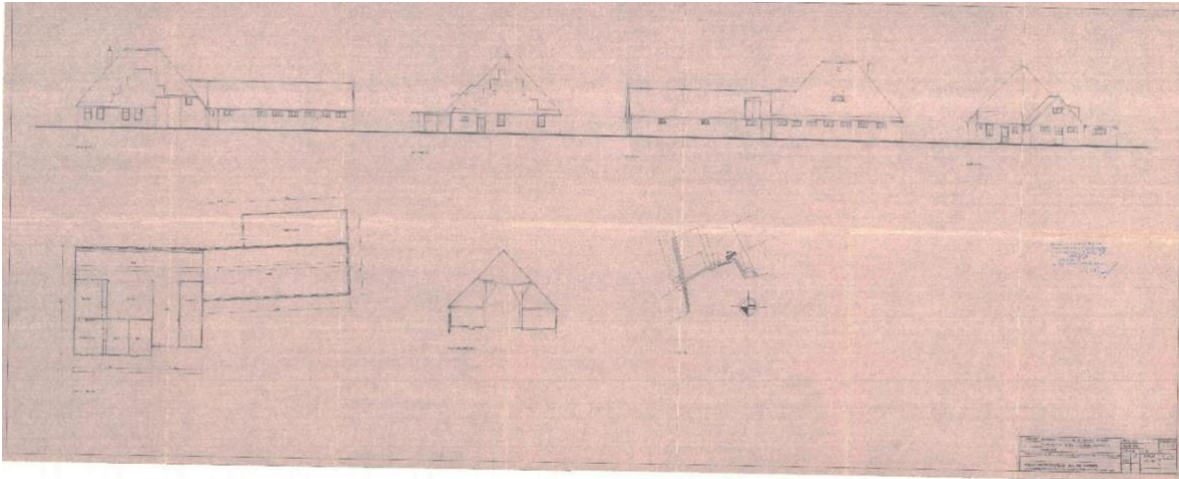

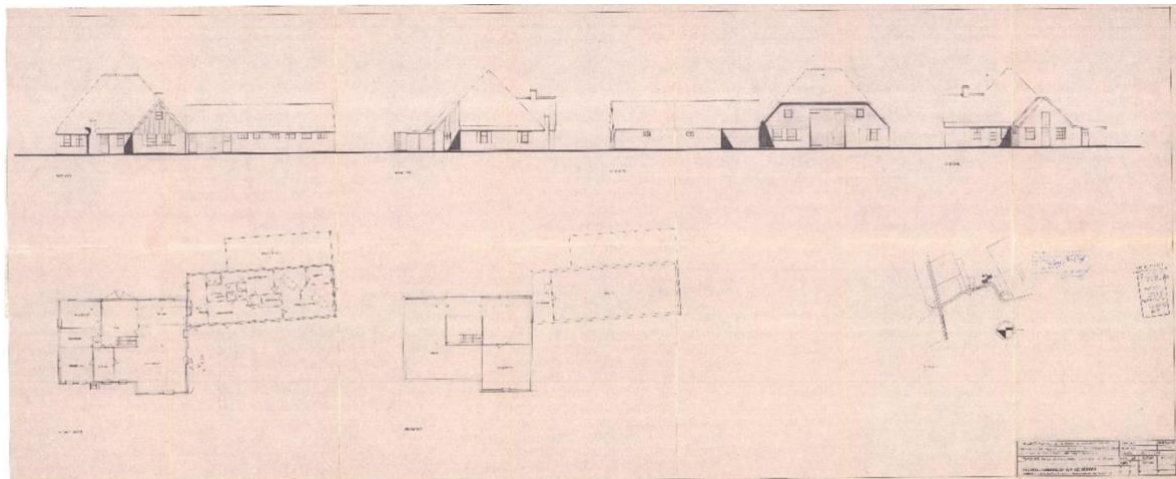
Historische foto van Akkerweg 7, toen de voormalige stolpboerderij er nog stond. Datum onbekend.

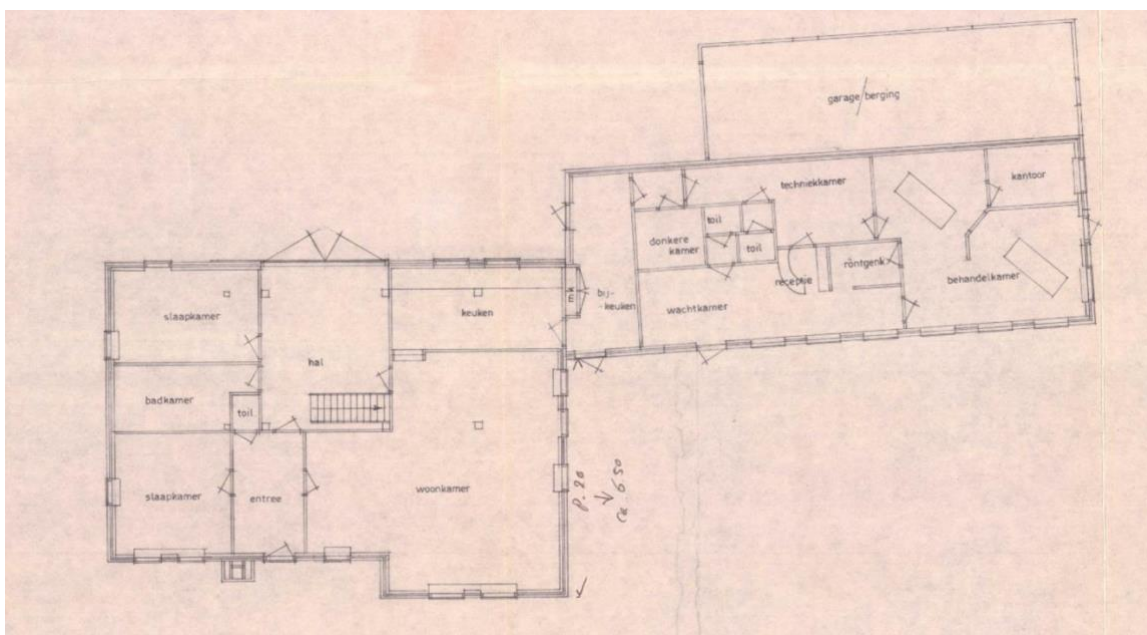
De plattegrond van de stolpboerderij met aangebouwde veestal in 1959.

De bestaande situatie in 1978.

De gewijzigde situatie in 1978. Dit betreft een tekening uit een tussenfase waarbij op de locatie van de oude stolpboerderij een Wieringerboerderij wordt voorgesteld.

De gewijzigde plattegrond in 1978. Dit betreft een tekening uit een tussenfase.

Bouwgeschiedenis

De Wieringerboerderij is gebouwd op de locatie van een oude stolpboerderij met dubbel vierkant. Dit vierkant is geheel vervangen. De maatvoering van het vierkant heeft van noord naar zuid de oorspronkelijke positie behouden, de afstand tussen de stijlen van zuid naar oost is vergroot van vier naar zes meter. De voormalige stolpboerderij had aan de rechterzijde een aangebouwde veestal. Deze veestal is behouden en in 1978 getransformeerd tot tandartspraktijk. Tussen 2010 en 2017 zijn de badkamer, keuken, binnentrap naar de vide en de balustrade volledig vernieuwd. Het woongedeelte is door middel van een bijkeuken verbonden met de naastgelegen voormalige veestal die tot circa 2017 dienstdeed als atelier/cursusruimte en nu in gebruik is al Bed & Breakfast met twee kamers.

Beschrijving situatie en omgeving van het monument

De Wieringerboerderij is gelegen op het noordoosten van het voormalige eiland Wieringen en is gesitueerd tussen de Gemeenlandsweg (in het noorden), de Martekrogt (in het oosten), de Molgerweg (in het zuiden) en de Akkerweg (in het westen). De Akkerweg sluit aan op de Gemeenlandsweg die Den Oever in het oosten en Hippolytushoef in het westen met elkaar verbindt en deze wegen behoren daarmee tot de historische structuur van Wieringen. Deze wegen hebben over het algemeen een kronkelend verloop, omdat ze de hoogtes van het land volgen en zijn daarmee kenmerkend voor de landschapsontwikkeling van Wieringen. De Akkerweg verbindt tevens via de Gemeenlandsweg het gehucht Vatrop via de kleinere woonkern Oosterland met het vissersdorp Den Oever.

Oosterland is een typisch kerkringdorp, gebouwd rond de Michaëlskerk, waar de wegen samenkomen. Waar in Den Oever vooral vanaf de jaren '50 verdichting naar het binnenland en dorpsuitbreidingen plaatsvonden, is Oosterland niet of nauwelijks uitgebreid. Hierdoor is er een directe verbinding met het open landschap rondom het gehucht behouden gebleven.

In Oosterland bevinden zich verschillende rijksmonumenten. Zo liggen er aan de Gemeenlandsweg twee villa's die gebouwd zijn ter huisvesting van het hogere personeel dat werkzaam was op het voormalig eiland ten tijde van de aanleg van de Zuiderzeewerken. Ten noordwesten van de Wieringerboerderij aan de Kerkweg 22 ligt de Michaëlskerk waarvan de toren dateert uit de 13e eeuw. Het kerkgebouw is aangewezen als rijksmonument. Vanaf het erf van de Akkerweg 7 is zicht op de kerk. Een ander uniek verschijnsel ten oosten van Oosterland zijn overblijfselen van zogeheten tuunwallen: aarden wallen die oorspronkelijk als perceelgrenzen dienden. Er zijn bijzonder weinig tuunwallen in Nederland behouden gebleven, en hoewel de tuunwallen in Oosterland niet aangewezen zijn als monument, zij ze wel een uniek landschappelijk verschijnsel.

De Wieringerboerderij staat aan de westzijde van de kavel. Aan de voorzijde (west) ligt een eenvoudige voortuin die grenst aan de Akkerweg. Als erfafscheiding staan houten palen in de grond. Links (noord) van het pand ligt het verharde parkeerterrein voor de gasten van de Bed & Breakfast. Aan de achterzijde (oost) ligt de uitgestrekte tuin die uitzicht geeft over het open landschap. Aan de rechterzijde (zuid) staat de voormalige veestal die tegenwoordig in gebruik is al Bed & Breakfast.

Het pand in zijn omgeving met zicht op de Michaëlskerk van Oosterland.

Beschrijving van het exterieur

Akkerweg 7 is een Wieringerboerderij met een nieuw dubbel vierkant, is gebouwd op een rechthoekig bouwvlak en bestaat uit één bouwlaag met schilddak met de nok parallel aan de straat en een langgerekt voorhuis (west) met zadeldak. Aan de achterzijde (oost) is de gevel in hout opgetrokken, dit is het schuurschot. Het dak is bedekt met riet. De gevels zijn boven een plint bestaande uit donkere bakstenen opgetrokken in een gele baksteen (vermoedelijk hergebruikt) met een licht gekleurde plat volle voeg. De gevels zijn halfsteens gemetseld. Alle kozijnen zijn uitgevoerd in hout en de gevels worden rondom afgesloten door het overhangende riet van de kap.

Vorgevel (west)

In de vorgevel van het voorhuis bevinden zich twee negenruits vensters met houten onderdorpel. De topgevel van het voorhuis is bekleed met verticaal geplaatste houten delen in de kleur zwart. In de topgevel zit een vierruits venster. Centraal in de vorgevel van het 'schuurgedeelte' bevindt zich de uitgebouwde gemetselde schoorsteen, deze is opgetrokken in een gele baksteen. Aan de rechterzijde van de schoorsteen is een rookluik aangebracht. Rechts van de schoorsteen zit de hoofdingang bestaande uit een houten deur met onder staande delen en boven een venster met roedeversdeling. Rechts naast de deur zit een vierruits venster. Links van de schoorsteen zitten twee vierruits vensters. In het voordakvlak zit één dakraam.

Voorgevel

Linkerzijgevel (noord)

In de linkerzijgevel van het voorhuis zit één zesruits vensters. In de nok van het voorhuis staat een gemetselde schoorsteen opgetrokken in gele baksteen in halfsteens verband. In de linkerzijgevel van het 'schuurgedeelte' zitten twee vierruits vensters. In het linkerdakvlak zit één dakraam.

Linkerzijgevel

Achtergevel (oost)

Tegen de achtergevel bevindt zich het schuurschot, dit zijn gepotdekselde houten delen die zwart afgewerkt zijn. De linkerhoek van de begane grond is niet voorzien van houten delen en is opgetrokken in metselwerk in een gele baksteen in halfsteens verband. Hier zit een gekoppeld negenruits venster en rechts daarvan bevindt zich nog één van de oorspronkelijk twee opgeklampte houten deuren. In de rechterdeur is een 'mansdeurtje' aangebracht. De deur staat in geopende stand en in het kozijn is een grote pui aangebracht die zich uitstrekt over twee verdiepingen met aan de bovenzijde een invulling met glas en aan de onderzijde een invulling met twee openslaande deuren met stapeldorpels en zesruits vensters. Naast de openslaande deuren zijn dichte delen aangebracht voorzien van gepotdekselde houten delen. Geheel rechts in de gevel zit een zesruits venster. Tot slot bevindt zich links op de verdieping een vierruits venster.

Achtergevel

Rechterzijgevel (zuid)

De rechterzijgevel wordt geled door twee zesruits vensters met rechts daarvan een deur met aan de onderzijde een houten paneel en daarboven een zesruits raam. Rechts daarvan bevindt zich het plat afgedekte tussenlid dat het hoofdgebouw verbindt met het naastgelegen bijgebouw (de voormalige veestal).

Rechterzijgevel

Beschrijving van het interieur

Het interieur bezit grotendeels nog de oorspronkelijke plattegrond uit 1978. Achter de rechterzijgevel bevindt zich de woonkamer met achter de woonkeuken. Achter de linkerzijgevel bevinden zich de slaapvertrekken en de badkamer. Centraal gelegen is entree met daarachter de centrale hal in de vide. In de hal staat de trap naar de eerste verdieping, die is ingericht met slaapkamers. In de woonkamer, woonkeuken, vide en op de verdieping is de nieuwe houten draagconstructie zichtbaar.

Waardering

1. Cultuurhistorische waarden

De Wieringerboerderij is van cultuurhistorische waarde als een imitatie van streekeigen bebouwing. Het is een nagebouwd voorbeeld van een boerderijtype dat alleen op Wieringen voorkomt en daarmee verwijst naar het agrarische verleden van Wieringen, want de Wieringerboerderij is een karakteristiek element uit de agrarische bedrijfsvoering van dit gedeelte van Noord-Holland.

2. Stedenbouwkundige waarden

De Wieringerboerderij heeft situationele waarde vanwege zijn solitaire en daarmee opvallende ligging in het glooiende landschap van Wieringen. De Wieringerboerderijen werden op de hogere gedeelten van het eiland gebouwd en staan daarom betrekkelijk verspreid door het landschap of soms in groepjes. De Wieringerboerderij vormt samen met andere boerderijen die verspreid in het landschap staan, een ensemble van op hoofdvorm gaaf bewaard gebleven agrarische bebouwing doordat de samenhang met het landschap nog helder is en zij het beeld bepalen van het landschap van Wieringen.

3. Architectuurhistorische waarden

Hoewel de de boerderij aan Akkerweg 7 betrekkelijk jong is, is de manier waarop hij gebouwd is wel historisch correct. Kenmerkend voor de Wieringerboerderij zijn het schuurgedeelte met schuurschot en het langgerekte voorhuis. Verder komt de typologie van de Wieringerboerderij tot uitdrukking in de hoofdvorm, de constructie, de verhouding van de gevelelementen, het schuurschot en het materiaalgebruik. Ondanks het feit dat het om een jong exemplaar gaat, vertegenwoordigt Akkerweg 7 een zeldzaam en uniek boerderijtype en daarmee is het pand van architectonische waarde.

4. Gaafheid en herkenbaarheid

De Wieringerboerderij is gaaf in hoofdvorm en draagt daarmee bij aan het beeld van de agrarische geschiedenis van Wieringen, dit blijkt uit de hoofdvorm, de vierkantsconstructie, de vensterindeling, de rieten kap en het schuurschot.

5. Zeldzaamheid

Het voortbestaan van de Wieringerboerderij wordt bedreigd als gevolg van beëindiging van het boerenbedrijf en sloop, typologisch heeft de Wieringerboerderij daarmee een hoge zeldzaamheidswaarde. Daarnaast is de Wieringerboerderij uniek voor Wieringen en komt deze boerderijvorm nauwelijks buiten het voormalige eiland voor, de boerderij heeft daarmee, ondanks dat dit een imitatie is, zeldzaamheidswaarde.

Bronnen

- Brandts Buys, L., De Landelijke bouwkunst in Holland Noorderkwatier, 1974
- BügelHajema adviseurs, Bestemmingsplan Hippolytushoef, 2013;
- Historische Vereniging Wieringen, <https://historischwieringen.nl/>
- Provincie Noord-Holland, 'Wieringen - Wieringermeer', Leidraad Landschap & Cultuurhistorie, 2018;
- Dank aan dhr. De Herder, de architect van het plan, voor het verstrekken van informatie.

Historische foto's: Historische Vereniging Wieringen

Plattegronden: Archief gemeente Hollands Kroon

Overige afbeeldingen: MOOI Noord-Holland

Colofon

opdrachtgever   gemeente Hollands Kroon
datum onderzoek: 27 mei 2022
datum beschrijving: 20 juni 2022
opgesteld door: MOOI Noord-Holland, Renee Stroomer MA

Tot het hierboven omschreven monument behoort al hetgeen door bestemming of anderszins rechtens onroerend is.